

været nødvendigt at regulere for Eksempel Brødpriiserne, maa det ogsaa være nødvendigt at regulere disse Afgifter, der skal svares af en stor Del af den danske Landbefolkning. Jeg skal gerne indrømme, at det er mest nødvendigt at ordne Brødspørgsmaalet, da det spiller en stor Rolle for mange flere Mennesker, end det her foreliggende Spørgsmaal gør, og særlig da for de fattige, men Kapitelstaksterne betyder meget for en stor Del af Landboerne, og jeg synes ikke, man kan sige, at nogen vil blive gaaet for nær ved dette Lovforslag.

Ingen vil med god Grund kunne kræve, at denne Krigssituation skulde bevirke, at deres Indtægter blev forøget i betydelig Grad. Og hvem er det, der, hvis vi ikke griber ind, vil faa deres Indtægter forøget i betydelig Grad? Det er de store Godsejere her i Landet og for en stor Del velønnede Embedsmænd, og det er intet lille Beløb, Forøgelsen drejer sig om. Efter Bemærkningerne til Lovforslaget ses det, at den Merindtægt, de vil faa, beløber sig til 2 Mill. Kr., saafremt den ordentlige Kapitelstakst skal staa ved Magt. Selv om Forholdet bliver ændret efter det foreliggende Lovforslag, vil Nyderne tjene $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Det, der foreslaas, er, at Afgifterne for Fæste og Arvefæste og Tiendeydelser ændres, men derimod ikke Afgifterne efter Forpagtningskontrakter. De førstnævnte Afgifter svares af den danske Landbostand — Gaardmænd og Husmænd, som jeg nævnedes før — til Godsejere, Lensbesiddere og til en Del Embedsmænd. Den højterede Indenrigsminister fremkom forleden Dag under Korndebatten med en Udtalelse, som jeg tror ikke mange er i Tvivl om er rigtig. Han sagde nemlig, at det under denne Situation har vist sig, at de meget store Landbrugere, Godsejere og Lensbesiddere, har tjent en Mængde Penge, at det mellemstore Landbrug vel ikke har tjent Penge ved Situationen, men dog ikke er blevet ramt haardt, men at de mindre Landbrugere, særlig Arbejderne, er blevet ramt overmaade haardt. Jeg er sikker paa, at denne Opfattelse er fuldstændig rigtig, og naar Situationen har virket saaledes, vil De forstaa, at det vil virke helt urimeligt, om disse sidste faar deres Afgifter forøget. Saa vil nemlig de, der har tjent meget under den nuværende Situation, yderligere faa deres Indtægter forøget betydeligt uden Spor af Arbejde, og de mellemstore Landbrugere, om hvilke man ikke kan sige, at de har tjent ved Krigen, om end de ikke er haardt ramte,

vil faa forøgede Udgifter ved deres Afgifter, og værst og meget slemt vil det selvfølgelig blive for de mindre Landbrugere, for hvem Tiderne har været daarligere, idet deres Drift er baseret paa en anden Maade, end den var, den Gang Kapitelstaksterne fastsattes. Disse smaa Landbrugere vil selvfølgelig blive særlig haardt ramt ikke alene i første, men ogsaa i sidste Omgang.

Hele Systemet med Kapitelstakst, kan vi godt være enige om, er fuldstændig forældet, og det glæder mig at høre af det ærede Medlem, som talte paa Venstres Vegne, at Venstre kunde gaa med til at faa en anden Ordning af Kapitelstaksten. Jeg kan sige, at ogsaa mit Parti er villigt til at ændre dette Forhold, men under disse ekstraordinære Forhold maa der gribes hurtigt ind, Forandring af den hele Ordning vil neppe kunne gennemføres saa hurtigt, at det vil komme vedkommende til gode i Aar. Kapitelstaksten kunde selvfølgelig være meget berettiget, den Gang den blev oprettet. Det var jo den Gang, da vort Landbrugs Eksistens beroede paa Salg af Korn, og det kunde da være ganske rigtigt at sætte Bøndernes Afgifter i Forhold til det, de havde at sælge, og til den Pris, de fik for det, de havde at sælge. For det mindre Landbrug spillede Kapitelstaksten ikke saa stor en Rolle, eftersom det mindre Landbrug for det første ikke var syndelig almindeligt den Gang og for det andet ikke solgte meget Korn, de smaa Landbrugere havde nærmest deres Bedrift som en Støtte, ikke som Hovederhverv. De Husmænd, som nu lever paa saadant et Brug, nedlægger omtrent hele deres Arbejde paa det, det er deres Hovedindtægt, medens Husmændene i tidligere Tider gik paa fremmed Arbejde næsten hele Aaret om. Efterhaanden som vi er kommet bort fra Kornsalget og ved Andelsbevægelsen er gaaet over til Mejeridrift, er hele Grundlaget for Kapitelstaksten blevet forældet, ja, jeg tør endog sige forfejlet, thi vi sætter derved den Afgift, en Mand skal svare, i Forhold til det, han skal købe, i Stedet for i Forhold til det, han skal sælge. Udviklingen har for det mindre Landbrug formet sig saaledes, at det er blevet noget af en Industri. Det er ret almindeligt, at det mindre Landbrug maa indkøbe omtrent $\frac{2}{3}$ af hele sit Forbrug af Kraftfoder, og naar Afgrøden et Aar er meget lille, eller der et Aar er Misvæxt, vil Prisen selvfølgelig blive høj, og da faar vi den højeste Kapitelstakst, og de smaa Landbrugere faar den højeste Afgift, sam-